



16. YÜZYILDA
EYYÜB VAKFI
MUHASEBELERİNDE
EYÜP KASABASI



Prof. Dr. STEFANOS YERASIMOS



*Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
1942 yılında İstanbul'da doğdu. 1966 yılında Devlet Güzel Sanatlar
Akademisi (Mimar Sinan Üniversitesi) Mimarlık Bölümünden mezun oldu.
1972'den beri Fransa'da öğretim üyesi.
Yayımlanmış tercüme ve telif kitapları bulunmaktadır.*

I. Başbakanlık arşivinde bulunan Ey-yüb Vakfı Muhasebe defterleri:

– 981-982 (01/03/1574-01/03/1575)
Haremeyn Muhasebesi Kalemî (Dosya 2, n.16)

İcmâl muhâsebe-i mahsûlât ve ihrâcât-ı evkâf-ı imâret Hazret-i Ebâ Ey-yüb Ensârî 'aleyh ül-rahmet ül-bârî be-ma'rifet-i 'Ali el-mütevelli an evvel Mart el-vâki fi 8 Zî'lka'de 981 ale evvel Mart el-vâki fi 18 zî'lka'de 982 bermu-ceb muhâsebe-i hõd.

– 982-983 (01/03/1575-01/03/1576)
Maliyeden Müdevver, n 5133 (s. 16 vd.)

Muhâsebe-i mahsûlât ve ihrâcât-ı evkâf-ı câmî'î şerîf ve türbe-i münevver ve 'imâret-i 'âmire merhûm ve mağfûrunleh Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî 'aleyh ül-rahmet ül-bârî der kurb-ı mahrûse-i İstanbul der tahvîl-i merhûm 'Ali Çelebi el-mütevelli be-mübâşeret-i a'lam ül-'ulemâ ve'l-mütebahhirîn efzalül-füzelâ ve'l-müteverri'yîn câmî-i fe-zâil ül-evvelîn ve'l-âhirîn el-mahfûf besunûf-u letâif-i avatif ül-melikül-'ilmiyye, mahrûse-i Edirne'de binâ olunan merhûm ve mağfûrunleh Sultan Selim Han aleyh ül rahmet ür-rezvân medresesine müderris olan Mevlânâ Pir Mehmed Efendi üş-şehîr be-Hemşîre-zâde Efendi zîde fezâilehu ve be-mari-fet-i fahr ül-emâsil ve'l akrân Pîrî Çavuş der çavuşân-ı Dergâh-ı 'Alî ve be-kalem el-fakîr Ahmed b. Hûseyîn el-kâtib 'an evvel Mart el-vâki' fi 18 şehr-i Zî'lka'de sene 982 ale evvel Mart el-vâki' fi selh şehr-i Zî'lka'de sene 983 fi sene-i kâmile.

– 982-983 (01/03/1575-01/03/1576)
İcmâl, Maliyeden Müdevver n 5636 (s.2-4)

İcmâl-ı muhâsebe-i mahsûlât ve ihrâcât evkâf 'imâret-i Hazret-i Ebâ Ey-yüb Ensârî Zî'lka'de sene 982 ale evvel Mart el-vâki' fi 29 Zî'lka'de sene 983 be-müceb-i muhâsebe-i Mevlânâ Muhyiddin müderris medrese-i Sultan Selim Hân tâbe serahu der mahmiyye-i Edirne el-müfettiş.

– 983-984 (01/03/1576-06/05/1576)
Maliyeden Müdevver, n 5133 (s. 5 vd.)

Muhâsebe-i makbûzât ve mahsûlât ve ihrâcât-ı evkâf-ı câmî'î şerîf ve tür-be-i münevver ve 'imâret-i 'âmire mer-hûm ve mağfûrunleh Hazret-i Ebâ Ey-yüb el-Ensârî 'aleyh ül-rahmet ül-bârî der kurb-ı mahrûse-i İstanbul der tah-vîl-i merhûm 'Ali Çelebi el-mütevelli be-mübâşeret-i a'lam ül-'ulemâ ve'l-mü-tebahhirîn efzalül-füzelâ ve'l-mütever-ri'yîn yenbu' ül-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûm ül-enbiyâ ve'l mürsilîn el-muhtass be-mezîd-i 'inâyet el-melikül-müdey-yen, mahrûse-i Edirne'de müceddeden binâ olunan merhûm ve mağfûrunleh Sultan Selim Han aleyh ül-rahmet ür-rezvân medresesine hâlâ müderris olan Mevlânâ Pîrî (Mehmed) Efendi damet fezâilehu üş-şehîr be-Hemşîre-zâde Efendi ve be-marifet-i fahr ül-emâsil ve'l akrân Pîrî Çavuş der çavuşân-ı Der-gâh-ı 'Alî ve be-kalem bende-i hakîr Ahmed b. Hûseyîn el-kâtib 'an evvel Mart el-vâki' fi selh şehr-i Zî'lka'de se-ne 983 ale 7 şehr-i Safer el-muzaffer sene 984.

– 983-984 (01/03/1576-06/05/1576)
İcmâl, Maliyeden Müdevver n 5636 (s.6-7)

İcmâl-ı muhâsebe-i makbûzât ve ihrâcât evkâf 'imâret-i mezbûre be-ma'rifet-i 'Ali be-müceb-i muhâsebe-i Mevlânâ Muhyiddin müderris medrese-i merhûm ve mağfûrunleh Sultan Selim Hân tâbe serahu der mahmiyye-i Edirne.

– 1000—1001 (01/03/1592-01/03/1593), Maliyeden Müdevver, n 5133 (s. 40 vd.)

Muhâsebe-i mahsûlât ve ihrâcât evkâf câmî'î şerîf ve medrese-i ma'mûre ve türbe-i münevver ve 'imâret-i 'âmi-re-i Hazret-i Ebâ Eyyüb Ensârî 'aleyh ül-rahmet ül-bârî der kurb-ı mahruse-i İstanbul 'an zamân fahr-ül emâcid ve'l-ekârim 'Ali Ağa zide kadruhu el-mütevelli-i evkâf-ı mezbure 'an evvel Mart el-vâki' fi 17 mâh Cemâzi ül-evvel sene alf ale evvel Mart el-vâki' fi 7 mâh Ce-mâzi ül-âhire sene ahdi ve alf (11.03.1593)

– 1005-1006 (01/03/1597-01/03/1598) Maliyeden Müdevver, n 5132 (8 s.)

Muhâsebe-i mahsûlât ve ihrâcât evkâf-ı câmi'-i şerîf ve medrese-i ma'mûre ve türbe-i münevvere ve 'imâret-i 'âmire-i Hazret-i Ebâ Eyyüb Ensârî 'aleyh ül-rezvân el-bârî 'an zamân fahr ül-akrân 'Ali Beğ Efendi zîde kadruhu el-mütevelli-i evkâf-ı mezbure 'an evvel Mart el-vâkî' fi 23 mâh Receb el-mücerreb sene hams ve alf ale evvel Mart el-vâkî' fi 4 mâh Şa'bân el-mu'azzam sene sitte ve alf.

– 1006-1007 (01/03/1598-01/03/1599), Maliyeden Müdevver, n 5108 (28 s.) çürük

Hemşire-zâde Pîrî Mehmed Efendi 981 Muharremine kadar, İstanbul Semiz Ali paşa medresesi müderrisi (Şakayık zeyli, s. 418), 983 Receb'ine kadar Üç Şerefeli müderrisi (a.y., s. 309), 984 Şa'banına kadar Semâniye müderrisi (a.y. s. 282), 984 Şa'banında Selimiye müderrisliğine ta'yin (a.y., s. 435), 987 Rebî' ül-ahîrinde Selimiye medresesi müderrisi olarak vefât (a.y. s. 292)

Ayrıca Ömer Lütfü Barkan tarafından yayınlanan:
894-895 (04/03/1489-21/02/1490) ve
895-896 (22/02/1490-12/02/1491) muhâsabeleri

("Muhâsebe-i Evkaaf-ı Hazret-i Eyyüb'ül-Ensârî 'Aleyhirrahmet'ül-Bârî", İktisad Fakültesi Mecmuası, 23/1-2, s. 373-379)

II. Vakfın gelirleri

894-895: 117 855 a.

895-896: 120 212 a.

981-982

– Asl-ı mal fi sene-i kâmile ma'a bakiye-i muhâsebe-i sene-i mâziye: 567 660

– 'an bakiye-i muhâsebe-i sene-i mâziye: 84 914

– 'an mahsûlât: 482 746

982-983

— Asl-ı mâl fi sene-i kâmile ma'a ba-

kiye-i muhasebe-i mâziye-i hûd ve ma'a bakiye-i muhâsebe-i mâziye merhum Hüsrev Beğ müteveli-i sâbık tahsil şüdde ve makbuz 'an hizâne-i 'âmire: 772 891

– 'an tahrir muhâsebe-i bakiye-i hûd 'an vâcib sene 981 ve ma'a bakiye-i muhâsebe-i mâziye-i merhum Hüsrev Beğ müteveli-i sâbık 'an vâcib-i sene 977: 18 116 nisfi dokuz bin elli sekiz akça ider

– 'an yedd-i merhûm Hüsrev Beğ müteveli-i sâbık 'ab vâcib-i sene 977 ki 'an yedd-i Topal 'Ali hammâmi-i 'atîk 'an kıst-ı hammâm-ı köhne der d...ş bâkî mânde bud ve tahsîl şüdde: 4 000

– 'an yedd-i merhûm 'Ali Çelebi müteveli-i 'atîk 'an vâcib sene 981: 12 978

– 'an makbûz Mehmed Çelebi Erenci (?) zâde câbi-i bağât 'an mahsûl mukâta'ât ki 'an zamân-ı merhûm 'Ali Çelebi 'an vâcib sene 981 der dehum başı (?) bâkî mânde-bûd ve câbi-i mezkûr kabzkerde be-kavl-ı câbi-i mezbur: 1 138

– 'an makbuz 'an hizâne-i 'âmire el-vâkî' fi 27 şehri-i Şa'bân el-mu'azzam sene 983: 151 156

– 'an mahsûlât-ı evkâf der piş kasaba-i Hazret Ebâ Eyyüb el-Ensârî 'aleyh ül-rahmet ül bârî ve der vilâyet-i Rum ili ve Anatoli 'an vâcib-i sene 983: 603 619

983-984

– Asl-ı mâl-ı makbuz ma'a bakiye-i muhâsebe-i mâziye-i hûd: 274 948

– 'an bakiye-i muhâsebe-i mâziye-i hûd 'an vâcib sene 982: 243 104

– 'an el-makbûzât merhûm 'Ali Çelebi müteveli-i sâbık der nefsi-i ...-i Hazret-i ebâ Eyyüb ensârî 'aleyh ül-rahmet el-bârî 'an vâcib sene 983 ma'a kıst-ı hammâmeyn ve müşahere: 31 844

1000-1001

– Asl-ı mâl-ı mahsûlât ma'a bakiye-i muhâsebe-i mâziye ve istikrâz: 879 698

– 'an bakiye muhâsebe-i mâziye zamân-ı fahr ül-akrân Hâcî Ferruh ve fahr ül-emâcid ve'l-ekârim 'Ali Ağa zîde kadruhu el-müteveliyan-ı evkâf: 235 298

– 'an zamân-ı Hâcî Ferruh Efendi müteveli-i sâbık: 151 783

– ‘an zamân-ı fahr ül-akrân ‘Ali Ağa zîde kadruhu el-mütevelli fi el-târîh el-mezbûr: 83 115

– ‘an mahsûl-u evkâf: 63 515

– istikrâz ‘an yedd-i Derzi Mahmud: 20 000

– ‘an el-mahsûlât: 644 000

1005-1006

– Asl-ı mâl-ı mahsûlât fi el-târîh el-mezbûr ma’a istikrâz kerde bûd: 787 161

– ‘an el-istikrâz ‘an mâl-ı eytâm merhûm Mehmed Çavuş ‘an çavuşân-ı Derghâh-ı ‘âli ‘an yedd-i ‘Ali Beğ vasi-i eytâm-ı mezbure: 77 929

– ‘an el-mahsûlât: 709 23

Eyyüb vakfı geliri bir sadrazam vakfı düzeyindedir. Nişancı Mehmed Paşa vakfının bu yıllarda yıllık mahsûlâtı 550.000 a. (MM 6044)

Ayasofya ve Fatih vakıfları gelirleri yılda 3 milyon a. civarında (Mm 5973, 4664, 5835, 7807), Defterdâr Ebu’l Fazl Efendi vakfının geliri ise yine bu yıllarda 200.000 akça civarındadır.

Yüz yılda vakfın gelirleri beş misli artıyor. Genel gelirler içinde Rumeli gelirleri dört misli, Anadolu gelirleri ise birbuçuk misli artıyor. Bu süre içinde akçe değeri altına göre yarı yarıya düştüğüne göre Anadolu gelirleri sabit fiyatlarla azalmış oluyor. Sonuç olarak en büyük artış Eyüp kasabasına aittir ve bu yüz yıl içinde kasabanın gelişmiş olduğunu gösteriyor. 16. yüzyılın son çeyreğinde de vakfın gelirleri 482.000 akçadan 709.000 akçaya geçiyor.

Hâcı Ferruh bin Abdüsselâm Eyüb vakfiyesi 999 Zîlka’desinin evâhirinde yeniden düzenlendiğinde mütevellidir.

III. Gelir kaynakları

1) Türbe’de yakılan mumlardanelde edilen gelir

981-982

– ‘an mahshul-ı çerağ türbe-i münevvere: 81 958

982-983

– ‘an mahsûl-ı çerağ türbe-i münevvere ‘an hidemât-ı müslimîn ‘an

yedd-i türbedârân ‘an evvel Mart el-vâki’ fi 18 Zilka’de sene 982 ale evvel Mart el-vâki’ fi selh şehri Zilka’de sene 983 fi sene-i kâmile ma’a bahâ-i şem’i ‘asel: 70 485

mahsûl-ı mezbûrun müfredât defterleri vereseden ve vekilden talep oldukda müfredâtımız bu kadar diyüb mahsûl-ı çerağ bu kadardır diyü haber virdikleri sebebden tahkike mecâl olmıyub ikrârları kayd oldu.

983-984

– ‘an mahsûl-ı çerağ türbe-i münevvere ‘an hidemât-ı müslimîn ‘an yedd-i türbedârân ‘an evvel Mart el-vâki’ fi selh Zilka’de sene 983 ale 7 şehri Safer el-muzaffer sene 984: 11 865

1000-1001

– ‘an mahsûl çerağ-ı kebîr ve küçük ‘an yedd-i türbedârân ‘an gurre-i Cemâzi ül-evvel sene alf ale gaye-i Cemâzi ül-evvel sene ahdi ve alf be-muceb-i müfredât, fi 13 eşhür: 123 400

1005-1006

– ‘an mahsûl çerağ-ı kebir ve çerağ-ı küçük ‘an yedd-i türbedârân ki ...vakt-ı rûz vazife be-muceb-i rûznâme ‘an gurre-i Receb el-müreccib sene hams ve alf ale gaye-i mâh Receb el-müreccib sene sitte ve alf: 231 000

çok önemli bir artış

2) Eyüp kasabası ve Alibeyköyü rüsumları geliri

981-982

– ‘an mahsûl mukâta’at-ı ze’âmet ve ihtisâb ve beyt ül-mâl der kasaba-i Ebâ Eyyüb Ensârî: 3 279

982-983

– ‘an mahsûl mukâta’a-i ze’âmet ve ihtisâb ve bâd-ı heva ve ‘âdet ma’a öşr-ı galât karye-i ‘Ali Beğ der nefsi kasaba-i Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî der ‘uhde-i Hüseyin za’im mültezim ‘an evvel Mart el-vâki’ fi 18 şehri Zîlka’de sene 982 ale evvel Mart elvâki’ fi selh Zîlka’de sene 983 fi sene-i kâmile: 62 000

983-984

–'an mahsûl mukâta'a-i ze'âmet ve ihtisâb ve bâd-ı hevâ ve 'âdet ma'a öşr-ı galât karye-i 'Ali Beğ der nefsi-i kasaba-i Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî der 'uhde-i Hüseyin za'im-i kasaba-i Hazret-i mez-bure ki ber vech-i iltizâm zabt kerde 'an evvel Mart el-vâkî' fi selh şehri-i Zi'lka'de sene 983 'ale gâye-i şehri-i Muharrem el-harâm sene 984.

–fi el-asl: 62.000

–el-müşahire: 10 334

1000-1001

–'an mahsûl mukâta'a-i ze'âmet ve ihtisâb ve bac-ı ganem ve resm-i kantariyye bezabt-ı Hasan Beğ ve Nasuh Beğ ve 'Ali Beğ gilmân-ı şâhi zu'emâ-i ze'âmet-i mezbûre be-muveb-i defter-i ruznâme-i evkâf fi el-târih el-mezbûr; 54 370

1005-1006

–'an mahsûl mukâta'a-i ze'âmet ve ihtisâb ve bâc-ı ganem ve resm-i kantariyye ve gayruhu der 'uhdegân zu'emâ-i ze'âmet-i mezbûre 'an gurre-i Receb el-mürecceb sene hams ve alf ale gayet mâh-ı Receb el-mürecceb sene sitte ve alf

fi 13 eşhür: 65 000

3) Eski Hamamın geliri

999 Vakfiyesi: "ve yine mezbûr câmî' kurbünde başçı dükkânı ve Molla Çelebi ve Molle Kutbüddin ve 'Ali Çelebi vakıfları ve tarik-ı 'âm ile mahdûd bitişik dükkânlarla beraber erkek ve kadınlara mahsus, atık iki hamamın tamamı" (Fatih Mehmet II Vakfiyeleri, Ankara, 1938, s. 317) (bk. Mehmet Nermi Haskan, Eyüp Tarihi, C.II, s. 86)

894-895: 3 333 a.

895-896: 3 334 a.

982-983

–'an mahsûl mukâta'a-i hammâm-ı 'atık der nefsi-i kasaba-i Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî 'aleyh ül-rahmet ül-bârî der 'uhde-i mezbûrîn 'an gurre-i şehri-i Zi'lka'de sene 982 ale gâye-i şer-i Zilka'de sene 983 fi 13 eşhür be-müceb-i kıst el-yevm: 25 873

–der 'uhde-i Hâcî Bilâl el-hammâmî 'an gurre-i şehri-i Za sene 982 ale gaye-i Cemâzî ül-âhir sene 983 fi semân eşhür be-müceb-i kıst el-yevm, fi ell-asl:

fi sene: 26 000

el-müşahire: 17 332

–der 'uhde-i Mehmed b. Memduh el-hammâmî 'an gurre-i şehri-i Receb el-mürecceb sene 983 ale gâye-i şehri-i Zi'lka'de sene-i m. fi hams eşhür be-müceb-i yevm el-kıst, fi el-asl:

fi sene: 20 500

el-müşahire: 8 541

983-984

–'an mahsul mukâta'a-i hammâm-ı 'atık der nefsi-i kasaba-i Hazret-i Eyyüb der 'uhde-i Mehmed ma'cûni el-hammâmî ki ber-vech-i iltizâm zabt kerde 'an gurre-i şehri-i Zi'lhicce sene 983 ale gâye-i şehri-i muharrem el-harâm sene 984 fi esnâ eşhür be-müceb-i kıst el-yevm

fi el-asl, fi sene: 20 500

el-müşahire: 3 416

1000-1001

–'an mahsûl mukâta'a-i hammâm-ı 'atık der 'uhde-i Hâcî Mehmed el-hammâmî ber vech-i iltizâm kerde 'an gurre-i Cemâzî ül-evvel sene alf ale gaye-i Cemâzî ül-evvel sene ahdi ve alf, beher mâh fi 2 500

fi 13 eşhür: 32 500

1005-1006

–'an mahsûl mukâta'a-i hammâm-ı 'atık der 'uhde-i Hâcc Mehmed el-hammâmî ber-vech-i iltizâm kerde-bûd 'an gurre-i Receb el-mürecceb sene hams ve alf ale gâyet mâh-ı Receb el-mürecceb sene sitte ve alf, beher mâh fi 2 500

fi 13 eşhür: 32 500

Yüz yıl içinde gelir on ile çarpılıyor. Nüfus artışı göstergesi

4) Yeni hamamın geliri

999 vakfiyesi "ve yine tarafları Piyâde Mahmud, Taşçı Ahmed ve Taşçı Keşkek mülkleri ve tarik-i 'âm ile mahdûd kendine bitişik dükkânlarla beraber yeni hamamın tamamı" (a.y.)

982-983

– ‘an mahsûl mukâta’a-i hammâm-ı cedîd der nefsi-i kasaba-i Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî ‘aleyh ül-rahmet ül-bârî der ‘uhde-i Osmân Çelebi el-hammâmî ki ber-vech-i iltizâm zabt kerde ‘an gur-re-i şehri Zi’lka’de sene 982 ale gâye-i şehri Zi’lka’de sene 983 fi 13 eşhür be-mûceb-i kıst el-yevm, fi el-asl:

fi sene: 14 000

el-müşahire fi sene ve şehri: 15 167

983-984

– ‘an mahsûl mukâta’a-i hammâm-ı cedîd der nefsi-i kasaba-i Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî ‘aleyh ül-rahmet ül-bârî der ‘uhde-i Ömer Beğ el-râcil ki ber-vech-i iltizâm zabt kerde ‘an gur-re-i şehri Zi’lhicce sene 983 ale gâyet şehri Mu-harrem el-harâm sene 984 be-mûcebi kıst el-yevm

fi el-asl, fi sene: 12 000

el-müşahire, fi esnâ eşhür: 2 000

1000-1001

– ‘an mahsûl mukâta’a-i hammâm-ı cedîd der ‘uhde-i (...) Beğ el-hammâmî ‘an gur-re-i Cemâzî ü-evvel sene alf ale gayet Cemâzî ül-evvel sene ahdi ve alf, fi 13 eşhür: 45 180

1005-1006

– ‘an mahsûl mukâta’a-i hammâm-ı cedîd der ‘uhde-i Derviş Beg el-râcil el-hammâmî iltizâm kerde-bud ‘an gur-re-i Receb el-mürecceb sene hams ve alf ale gâyet mâh Receb el-mürecceb sene sitte ve alf

beher mâh fi 750

fi 13 eşhür: 9 750

5) *Bağ, bostan ve çayır geliri*

999 vakfiyesi “ve câmî’i şerif kurbünde Süleyman Çelebi bostanı, deniz, kabristan ve tarik-i ‘âm ile mahdûd bostanın tamamı ve mu’allim-i sultaniye âid şem’ci dükkânı kurbünde Zal Paşa mezarı ve Ahmed Beğ mülki ve kabristan ve tarik-i ‘âm ile mahdûd diğer bir bostanı ve târik-i ‘âm ve kabristan ile mahdûd bostanın tamamı” (a.y.)

982-983

– ‘an mahsûl mukâta’ât-ı bagât ve besâtîn ve hânâ ve çâyırhâ vegayruhu der nefsi-i kasaba-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî ‘aleyh ül-rahmet ül-bârî der tahvil Meh-med b. İbrahim el-câbi ve Ahmed b. Haydar el-kâtib ki ber vech-i emânet cem’ ve tahsîl kerdend ‘an evvel Mart el-vâkî’ fi selh şehri Zi’lka’de sene 983 fi sene-i kâmile be-mûceb-i defter-i müf-redât-ı Ahmed el-mezbûr kâtib-i cibâyet-i mezbûre: 38 717

mahsûl-ı mezbûrun nisfi on dokuz bin üç yüz elli sekiz buçuk akça olur.

mezbûr Mehmed otuz bin bin otuz dokuz akça mahsûl gösterüb bir defter ibrâz idüb hesabı anın üzerine virmiş iken ba’de yerine kâtib olan Mustafa bin Derviş otuz sekiz bin yedi yüz on yedi akça mahsûl gösterüb mezbûr câbi Meh-med kâtib defteriyle defterin tatbik idüb yedi bin altı yüz seksen altı akça ziyâde bulup ve ziyâde-i mezbûrun dokuz yüz iki akça temtî’ ül-mahsûl olub bâkî altı bin yedi yüz seksen dört akça mukâta’a ahali-i Eyyüb’den taleb oluna

1000-1001

– ‘an mahsûl mukâta’a-i zemin-i bagât ve besâtîn ve karlık ve çâyırhâ ve kâ’ât bezabt-ı Muslihüddin câbi-i ...-i hûd ‘an evvel Mart fi 27 mâh Câ sene alf ale gâyet mâh Cemâzi ül-evvel sene ahdi ve alf fi sene: 38 769

–tahrir-i fark ziyâde şüdde berây mukâta’a-i çiftlik-i merhûm Mustafa Paşa ve mahsûl-ı saz ve çayır merhum Hüsrev Beğ defterdâr-ı Şam-ı sâbık kabz-şüdde becânib-i hazret-i pâdişâh-ı ‘alempenâh: 3 537

– ‘an mahsûl cenâh-ı vakf-ı şerif fi el-târîh el-mezbûr: 35 232

1005-1006

– ‘an mahsûl mukâta’ât-ı zemin bâğât ve besâtîn ve hânâ ve karlıkhâ be-zabt-ı câbiyân mukâta’ât-ı mezbûre ‘an gur-re-i Receb el-mürecceb sene hams ve alf ale gâyet mâh Receb el-mürecceb sene sitte ve alf

fi 13 eşhür 38 769

–tahrir-i fark ziyâde şüdde berây

mukâta'a-i çiftlik-i merhûm Mustafa Paşa ve mahsûl-ı saz ve çayır merhum Hüsrev Beğ defterdâr-ı Şam-ı sâbık kabz-şüdde be-cânib-i hazret-i pâdişâh-ı 'alempenâh: 3 537

–'an mahsûl câbi-i vakf-ı şerif fi el-târîh el-mezbûr: 35 232

6) *Dükkân gelirleri*

982-983

–'an mahsûl icâre-i dekâkîn ve selhâne ve serhâne ve şem'hâne ve sâbûnhâne ve mehâzîn ve gayruhu der nefsi kasaba-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî 'aleyh ül-rahmet ül-bârî der tahvil-i Himmet b. Ahmed el-câbi ki ber vech-i emânet zabt kerde 'an gurre-i şehri Za sene 982 ale gâye-i şahr-i Zi'lka'de sene 983 fi 13 eşhür be-mûceb-i defter-i müfredât Himmet el-mezbûr câbi-i cibâyet-i mezbûre: 28 075

983-984

–'an mahsûl icâre-i dekâkîn ve selhâne ve serhâne ve şem'hâne ve mehâzîn ve gayruhu de nefsi kasaba-i Hazret-i Ebâ Eyyüb der 'uhde-i Himmet b. Ahmed câbi-i müşâhere ki ber-veh-i emânet zabt kerde 'an gurre-i şehri Zi'l-hicce sene 983 ale gâye-i şehri Muharem el-harâm sene 984 fi şehreyn: 4 229

1000-1001

–'an mahsûl icârât-ı dekâkîn ve mehâzîn ve odahâ ve gayruhu be-zabt-ı Şehvâr câbi-i müşâhere be-mûceb-i müfredât 'an gurre-i Cemâzî ül-evvel sene alf ale gâye-i Cemâzî ül-evvel sene ahdi ve alf, fi 13 eşhür: 45 180

1005-1006

–'an mahsûl icârât-ı dekâkîn ve mehâzîn ve odahâ ve gayruhu be-zabt-ı Şehvâr b. Mehmed câbi-i cibâyet-i mezbûre be-mûceb-i defter-i kâtib müşâhere 'an gurre-i receb el-mürecceb sene hams ve alf ale gâyet mâh Receb el-mürecceb sene sitte ve alf, fi 13 eşhür: 40 000

Önemli artış

7) *İmâret kilerinden yapılan satışların geliri*

981-982

–'an bahâ-i kendüm ve sebûs ve cild-i rugân: 3 218

982-983

–'an mahsûl mübaya'ât-ı kilâr-ı 'imâret fi-el-târîh el-mezbûre 'an yedd-i Hasan Beşe vekilharc bey' şüdde: 597

–'an bahâ-i hurdeni ki 'an kilâr-ı 'âmire fûruht şüd, 23 kile: 62

–'an bahâ-i fuçi-i 'asel: 40

–'an bahâ-i cild-i rûgan-ı sâde: 50

–'an bahâ-i sebûs-ı dakiyk: 445

1000-1001

–'an mahsûl resm-i rugân-ı pelte der 'uhdegân-ı kassabân be-zabt-ı Şehvâr el-mezbûr be-muceb-i müfredât 'an gurre-i Cemâzî ül-evvel sene alf ale gâye-i Cemâzî ül-evvel sene ahdi ve alf, fi 13 eşhür: 5 340

1005-1006

–'an mahsûl resm-i rugân-ı pelte 'an yedd-i kassabân-ı dekâkin be-zabt-ı Şehvâr el-câbi ül-mezbûr ber-veh-i emânet zabt kerde-bûd 'an gurre-i Receb el-mürecceb sene hams ve alf ale gâyet mâh Receb el-mürecceb sene sitte ve alf, fi 13 eşhür 9 750

8) *Mezâr, kayıkhâne ve debbağhâne için kiralanan yerlerin gelirleri*

981-982

–'an mahsûl icâre-i mu'accele: 16 660

982-983

–'an mahsûl icâre-i mu'accele-i resm-i zemin-i mezârân ve resm-i tapuy zemin ma'a hissehâ-i debbağın ki der nefsi kasaba-i Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî 'aleyh ül-rahmet ül-bârî vâki' şüdde fi el-târîh el-mezbûre 'an yedd-i mezbûrîn ve ma'a bahâ-i zemin-i peremehâ-i vakf-ı şerif ki der iskele-i Eyyüb vâki' şüdde: 90 750

1000-1001

–'an mahsûl-ı emvâl-ı müteferrika 'an yedd-i mezkûrîn fi el-târîh el-mezkûr: 72 126

1005-1006

'an mahshul emvâl-ı müteferrika be-mûceb-i defter-i müfredât 'an gurre-i Receb el-mürecceb sene hams ve alf alegâ-yet mâh Receb el-mürecceb sene sitte ve alf: bahâ: 65 600

Bu gelirlerde, özellikle mezar gelirlerinde bir düşüş vardır.

9) Beyt ül-mâl gelirleri

982-983

-'an mahsûl beyt ül-mâl-ı müslimîn ve müşrikîn der nefis-i kasaba-i Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî 'aleyh ül-rahmet ül-bârî vâki' şüdde est 'an evvel Mart el-vâki' 18 şehr-i Zi'lka'de sene 982 ale evvel Mart el-vâki' fi selh şehr-i Zi'lka'de sene 983 der tahvîl Usta ahmed emin-i beyt ül-mâl be-mûceb-i defter-i müfredât ve be-zabt Pîrî b. 'Ali emin-i diğەر: 99 448

-'an zamân-ı Usta Ahmed emin be-mûceb-i müfredât: 25 144

-'an zamân-ı Pîrî b. 'Ali emin-i diğەر: 74 304

mezbûr Pîrî hâlâ bunda olmıyub kâ'be-i şerifeye gitmiş bulunduğundan mâbeynleri kat'a mecâl olmadı

1000-1001

-'an mahsûl beyt ül-mâl-ı müslimîn ve müşrikîn be-zabt-ı Mehmed bin Sinân el-emin ve Şehvâr bin Mehmed el-kâtib ber-vech-i emânet zabt kerde-bûde 'an gurre-i Cemâzî ül-evvel sene alf ale gaye-i Cemâzî -ül-evvel seneahdi ve alf: 47 235

1005-1006

-'an mahsûl beyt ül-müslimîn ve müşrikîn be-zabt-ı İbrahim Beğ ibn İsmâ'il ... be-mûceb-i defter-i müfredât 'an gurre-i Receb el-mürecceb sene hams ve alf ale gâyet mâh Receb el-mürecceb sene sitte ve alf, fi 13 eşhür 13 630

10) Rumeli vilâyeti vakıfları geliri

894-895

-36 246

895-896

-35 058

982-983

-der vilâyet-i Rum ili 'an vâcib-i sene 982: 92 482

1000-1001

-der vilâyet-i Rum ili der 'uhdegân-ı mezkûrîn fi el-târih m.: 121 333.

1005-1006

-der vilâyet-i Rum ili fi el-târih el-mezbûr: 135 000

11) Anadolu vilâyeti vakıfları geliri

894-895

-61 165

895-896

-63 949

982-983

-der vilâyet-i Anatoli 'an vâcib-i sene 982: 68 000

1000-1001

-der vilâyet-i Anatoli fi el-târih el-mezbûr: 99 000

1005-1006

-der vilâyet-i Anatoli fi el-târih el-mezbûr: 120 335

IV. Giderler

1) Vazifeli maaşları

981-982

'an gurre-i Zi'lka'de sene 981 ale gâye-i Zi'lka'de 982

neferân: 154

fi yevm: 570

fi sene ve şehr mâ'a müşâhere: 226 650

fi sene ma'a müşâhere: 209 535

fi şehr: 17 115

982-983

el-vezâif 'an gurre-i Zilhicce sene 982 ale gâye-i Zi'lka'de sene 983

neferân: 159

fi yevm: 640

fi sene: 235 370

983-984

el-vezâif 'an gurre-i Zilhicce sene 983 ale gâye-i Muharrem sene 984

neferân: 144

fi yevm: 511

fi şehreyn ma'a müşâhere: 35 260

2) Mutfak harcamaları

981-982

-Tahrir-i harc-ı matbah: 160 733

982-983

- Tahrir-i harc-ı matbah: 198 553
983-984
–Tahrir-i harc-ı matbah-ı 'imâret: 36
753
- 3) Câmî' harcamaları
981-982
–Tahrir-i bahâ-i buhûr ve rûgan-ı ze-
yt ve kanâdil ve şem'-i rugân ve bûryâ
ma'a ihrâcât-ı sâire: 17 083
982-983
- Tahrir-i bahâ-i şem'-i 'asel ve ... ve
buhûr ve bûryâ ve resm-i höcctet ve sivil
ma'a bahâ-i ... bahâ-i mü'ezzinân
ma'a ihrâcât-ı hammâmât ve gayruhu: 12
547
983-984
–Tahrir-i harc-ı câmi'-i şerîf ve ...: 3
979

- 4) Onarımlar
981-982
–Tahrir-i meremmât-ı evkâf-ı mezbû-
re: 30 088
982-983
–Tahrir-i meremmât-ı evkâf: 13 375

V. Eyüb vakfından mezar yeri kiralayanlar

- 982-983 muhâsebesinde 16 kişi
icâre-i mu'accele ile mezar yeri kiralyıyor.
Boyutlar genellikle 4x10, 5x10, 6x10
zira' (3x7,5 m., 3,75x7,5 m., 4,5x7,5
m.), verilen icâre-i mu'accele ortalama
6.000 akça. Kiralanan arsalar daha önce
bostan olarak işletiliyordu. Bunların ara-
sında Mâhi Bola'nın bostanı beş defa
geçer.
- Mezar için yer kiralayankişiler:
Ca'fer Çavuş, 'an çavuşân-ı dergâh-ı
'âli
Hüsrev Çavuş, 'an çavuşân-ı dergâh-ı
'âli
Handân Ağa ibn Abdülmennân, ağa-
i sipâhiyân
(997/1589'da başkapıcıbaşılıktan
emekli olan ve 1013/1604'de İran sava-
sında ölen Handân Ağa olabilir)
İbrahim Çelebi bin Sâdık Çelebi, el-
kâtib
Mustafa Çelebi, kâtib-i defter
Mevlânâ Baba Çelebi Efendi (4 800

akçaya 4x10 zira' bir mezar yeri kiralan-
mıştır)

(Nakşibendi Şeyhi Mahmud Baba'dır
(Şakayık zeyli, s. 356-357), 987 Cemâzî
ül-ahiresinin selhinde (23.08.1579) ve-
fâtetdi "Hazret-i Eyyüb türbesi kurbun-
da medfundur")

Mustafa Bey, za'im
Pîri bin 'Ali
'Abdurrahman Çelebi Efendi, emin-i
şehr

Mehmed Çelebi Efendi üş-şehr be-
Semâzi-zâde, mütevellî-i merhum
mağfurunleh Şehzâde Sultan Mehmed
Ahîzâde Efendi, kazı 'asker-i sâbık
(Ahîzâde Mehmed bin Nurullah,
Şakayık zeyli, s. 264-265, 979-981
arasında Anadolu kazaskeri, vefâtı 24
Zi'lka'de 989 (20.12.1581), Şakayık'a
göre Ahî Çelebi mescidi zahiresinde
gömülüdür)

Bâli Beğ, emin-i matbah-ı 'âmire
Rec'üddin (?) Çelebi mütevellî-i
merhûm Sultan Selim Hân

Ferhâd Beğ, kethüdâ-i ağa-i râcilân
dergâh-ı 'âli, sâbıkâ emin-i bezzâz der
enderûn-ı Bezzâzistân

Ahmed Çelebi, mütevellî-i 'imâret-i
'âmire merhûm mağfurunleh Sultan
Selim Han

Davud Beğ bin merhum Ayas Paşa,
der zir-i mezâr İlyas-zâde Efendi, muhâ-
sebe-i sâbık vilâyet-i Rum

1000-1001 muhâsebesinde boyutlar
belirtilmemiştir, 7 kişi mezar için yer
kiralamışlardır

'Osman Çelebi, el-hammâmi
Yahya Efendi, el-müderres medrese-i
Hazret-i Ebâ Eyyüb Ensârî

Sinân Efendi, hoca-i Hazret-i vezir
Sinân Paşa üş-şehîr Çigala-zâde

Pîr Ahmed Çelebi, câbi-i süvâri
Mehmed Çavuş, kethüdâ-i Hazret-i

Sinân Paşa üş-şehîr Çighala-zâde
Mehmed Ağa, emin-i matbah saray-ı
'âmire

Mahmud, yeniçeri

1005-1006

Mehmed Paşa, vezir el-şehir Satırcı
serdâr

(1005 tarihinde beşinci vezir, Alman

savaşında serdâr-ı ekrem olan ve 1007'de vefât eden Satırcı Mehmed Paşa)

VI. Peremeciler

1582-1583 muhâsebesinde merhûm Ferhâd Paşa mezar yerinin (zemin-i mezar) karşısında büyük iskelede yedi pereme yeri, kirası 1 000 a. (Ferhâd Paşa 24 Şevvâl 982'de 06.02.1575'de vefât etti, türbesi bu tarihte yapılmamış olmalı)

1000-1001 muhâsebesinde Defterdâr mescidi yanında Sakine Hâtûn ve çömlekçi Ahmed b. Hâcı Derviş elinde pereme yeri.

VII. Debağlar

1582-1583 muhâsebesinde dört debağhâne için icâre-i mu'accele: 'Ali Bâli bin Mehmed, Mahmud bin Yusuf, Arvasî Yusuf ve Ahmed.

VIII. Mahalleler

Ahmed Dede, türbedâr-ı sâbık xxx (Ahmed Dede mescidi)

Aşçıbaşı 1885 (Aşçıbaşı câmî'i)

Baba Haydar 1885 (Baba Haydar mescidi)

Bâli Hoca (Bâli Hoca mescidi)

Câmî-i kebîr xx

Cedîd, hâric-i Bâb-ı Gec xx (Yeni Mahalle mescidi)

Çömlekçiyân xx (semt)

Defterdâr Mahmud Çelebi 1885 (Defterdâr câmî'i)

Dökmecibaşı 1885 (Dökmeciler câmî'i)

İslâm Beğ 1885 (İslâm Bey câmî'i)

Kasım Paşa 1885 (Cezeri Kasım Paşa câmî'i)

Kızıl Minare 1885 (Kızıl mescid)

Mescid-i Harbeciyân (Demirciler mescidi ?)

Nakkaşbaşı, der kurb-ı zâviye Molla İdris xx

Naz-ı Perver Hâtûn xxx 1885 (Dere)

Nişancı Beğ xxxx 1885 (Nişancı Mustafa Paşa câmî'i)

Servi 1885 (Servi mescidi)

Süleymân Aceri XVIII. y. kiremitçi Süleymân

Süleymân subaşı xxxxxx 1885

Takyecibaşı xxxxxx 1885

Veli Baba el-attâr xx 1885 (bânisi

Veliüddin Efendi olan Evlice Baba mescidi)

Zenberekçibaşı

-Bağçe-i merhûm 'Ali Paşa

IX. Eyüp halkı

Hâcı Yusuf bin 'Abdullah bağbân

'İvaz meyve-furuş

Hasan b. 'Abdullah şerbeti

Hâcı memi el-bakkal

Şa'ban hurde-furuş

Muslihüddin mücellid

Mustafa rah-âbi

'Ömer peremei

İlyas peremei

Mustafa peremei

Osman peremeci

Baba 'Acem câmger sürh-ser

(kızılbaş)

Mercân 'Arab

Tatar Hamza

Mehmed Tatar

tatar 'Ali

Yörük İbrahim

Çerkes peremei

Dimitri bostanî

Yorgi

zimmî simidçi

Manol el-bakkal

Dimo bostânî

Pulo bostânî

zimmî bostani

boyacı kâfir

Baba adı verilen 26 kişiden 16'sı bin veya binti 'Abdullah.

Karye-i 'Ali Beğ

Mezkûr köy hazret-i Ebâ Eyyüb En-sârî 'aleyh ür-rahmet el-fevkâni civârında vâki' olmağla ehl-i zirâ'atının ba'z mezârî'i vakf-ı mezkûra düşüb ba'zısı hâssa mezârî'de zirâ'at iderler imiş, ammâ ehli-i karye hâs defterinde hâssa ra'iyet kayd olub resm-i ganem ve gayrı hâssa mahsûle mukayyed bulundu. Sonra vakf câbisi Saru Yusuf vakfa tasarruf ider olub tasarrufuna temessük taleb olurukda (?) vakfın haddında dahl bulunub alındı diyüb tevkî'-i refî'-i hâkânî ile muvakkâ' hudûdnâmesin ibrâz etdi (TT 1086, 1498 Haslar Defteri)